

# ادبیات عمومی و مجبوری

هفته‌لق سیاسی ، ادبی ، علمی غزته‌در

جلد : ۴

سنه : ۲ ۱۱ شوال ۱۳۳۶ جمعه ايرتسی ۲۰ تموز ۱۹۱۸ نومرو — ۷۷

## جيويقلر خسته‌خانه‌سنده

— علی چوجقه اتحاد —

اندیشه‌م شودر : مقاله‌می برماصال ظن ایدم‌جک‌سکز . حالبوکه نقل ایدم‌جکم واقعدر . پارسده بولونیوردم . ( تردیات ) بحثی ایله چوق اوغراشمش وحتی بو مسئله‌یه دأثر ایکی بیوک و مشهور اثر نشر ایتمش اولان بردوقتور ایله کوروشدم .

— فلان سوقاقده برجيويقلر خسته‌خانه‌سی وار . مدیری پک دوستمدر . ایسته‌رسه‌کز برقارت ویره‌یم ، کیدوب مؤسسه‌ی کنزیکز . مستفید اولورسکز ؛ دیدی . بنده کیدوب خسته‌خانه‌ی زیارت ایتدم .

پارسک پک کبار برمحله‌سنده ، تقریباً الی اوطه‌لی آریستوقراتیق برتیمارخانه . یتاقلر ، اوطه‌لر پک بهالی . حرب عمومی غلاسی آ کدیرر فیثانلر . مکر ، خسته‌لر هپ بوکسک طبقه‌لره منسوب ایش . مؤسسه‌نک مدیری نازک برذات . بکا برچوق معلومات ویردی . و ، الیوم نداویده بولونان زنکین ، کوزل ؛ کنج برقادینک پک پارلاق برمرتدی نمونه‌سی اولدیغی‌ده سویلیدی . مادامک اوطه‌سنه چیقدق . مسلکدش دیه بی کندیسنه طایندی . سولی براوطه . ماصه‌نک اوستنده غزته‌لر ، مجموعه‌لر ، بونبونلر ، لوانطه‌لر ، بیلولر قارمه قاریشیق طورییور . مادام ، حقیقه نازک . تلبسنه اعتنا ایتمش . تواله‌تی تصنعسز و ظریف . کوزلرندن اصلا جیویقلنی آکلاشلمیور . برآز حزین ، لکن آرمه‌صره کولیور . جزئیجه یورغون . مع مافیه خطوط وجهیه‌سنده ، دوداقلرینک اوستنده ، بیوک املر ، امیدلر پرواز ایدیور . برعشتی وهوی برقادین . اولسه اولسه یکریمی بش یاشنده . زیارتمز یتدکدن صوکره دوقتورک اوطه‌سنه کیتدک . شیرینجه برخسته باقیچی . که تمادیا هکینک

## فکر و صنعت تاریخمزه دوغرو

افکاریمزده اسکی حیاته نسبتله بر ترقی وار : وطن و انسانیت فکرینک مختلف تجلیاتی ، یکی تلقیرله مظهر اولدی ؛ اولجه ذکامزک نفوذی معین موضوعلره منحصردی ؛ کائناتی محدود وسائط رؤیتله کوریوردق ؛ حقیقتک متعدد جمیلرندن برقاچه توجه ایتشدک ؛ حکایه‌لریمزده حیاته اینه‌مه‌یوردق ؛ یازیلریمز ، حقیقی محسسلریمزک قام بر افاده‌سی ده‌کادی ؛ شعرلر ، طبیعتک نامتناهی تنوعنی حائر بر وسعت خارجیه آلامایوردی ؛ اطرافرده کچن وقایعک مادیته بیکانه قالمشددق ؛ صنعت اثرلرنده وطنمیزک خصوصی کوزه‌للی یوقدی ؛ تصویر نمایلری ، مناظره عمومی خطوط آراسنده بر چرچوه حاضرلامشدی ؛ استانبولله ایران افق بزه کوره اکثریا بردی ؛ یوزسنه‌دن بری ذهنمیزده کی چنبر کنیشه‌مکه باشلادی ؛ مملکتک احتیاج ذوق دیکشدی !

بو تبدل ، قیافته ، شکله منحصر ده‌کلدر ، روحمیزک ده‌رینلکینه مؤثر بر انقلاب کچیریورز ؛ بوتون مؤسسات ، هرشی صարصیلور ؛ متفکر ، منور طبقه‌نک حقیقت و کوزه‌للك غایه‌لرنده کی متقابل اختلافنی هر فرصتده حس ایدیورز ؛ هپسنگ ماهیتی ایضاح اولونمالی در .

بیلورز که مادیت فوقنده انسانک اوچ درلو ثروتی وار : علمده ، فلسفه‌ده « حق » ک حاکمیتی لازمدر ؛ انسانلک « ایملک » صمیمی اشتیاقی حیاته مستتریح بر افق آچار ؛ « کوزه‌للك » ه یاقین متحسس دقیقه‌لر کچیریورکن انشراح و تسلی طویارز : صنایع نفیسه‌نک صمدانی وجدی ، ذکایه ده‌رین بر حظ بدیع ایچنده زینت اولور !

وطنمیزک حقه ، خیره ، محاسنه توجهنی بویوک بر عزم ایله کنیشه‌نک احباب ایدر ؛ بولزومک ماضیه نسبتله انکشافه تبعیتنی کوستره‌بیلرلیز ؛ تاریخ ایچون هنوز وثیقه بحرانیله محاطز ؛ ملتیزک حیاتی حقنده بوتون شرائطه موافق بر اثری ده‌ا اوزون مدت بکلیه جکز ؛ مع مافیه بو انتظار ، یأسه منجر اولاماز ؛ صوگ سنه‌لرک علمی تمایللرنده بر قدرت فکریه نامزدلکی کوستریله‌بیلر .

بن بیلر شو صحیفه‌لری بالنسبه واسع بر پروغرامه تبعیتله یازمق ایسته‌یورم ؛ معارف و ادبیاتمزه دائر اوروپاده بعض نشریات وار ؛ اسکی یکی صنایع نفیسه‌نر ایچون مکمل رسمی جلدلر انتشار ایتدی ؛ بالکیز میڈیاتور و ده‌قوراسیون ایچون برچوق کتاب تحلیل اولونه‌بیلر ؛ مختلف مجموعه‌لرده شرق ایله علاقه‌دار اوزون مقاله‌لر چیقیدیغنی خاطرلایورم ؛ یوز سنه ظرفنده بژده آبی فنا متعدد مباحثی حاوی اثرلر نشر ایتدک ؛ بولرک هپسی برر وثیقه ماهیتنده موضوع انتخابینه ده‌کر !

بن ده‌ا اول ادبی حیاتی کوسترسکده فائده آرایورم ؛ ایضاحاتی شخصیت و اثر اطرافنه طویلايه جنم

سوزلرمده مثبت ، فنی معینیت کورمه دیکمی اعترافه احتیاج یوقدر ، علمی اثر یازدیغمه قانع دمکلم ،  
خصوصی تحسسلریمی صافلامق ایسته مدم ، هر مؤلفی کندی آکلایدشمه کوره تحلیل ایدم جکم ...

### شناسی

شناسی افندی ، ۱۸۲۵ تاریخنده استانبولده دوغندی ، پدری شمنی حربی شهیدلرندن برطونجی  
پوزباشیسی ایدی ، یتیم بو بودی ، بر آرز او قودقدن صوکره طریخانه قلملرندن برینه کیردی ، مملکتک  
سیاسی ، اجتماعی حیاتنده واسع شمولی حائر بر انقلاب واردی ، متقابل تأثیرات ایله دولو ، اسکی  
یکی ایکی تمایل آرتق مجادله ساحه سنه چیقیوردی ، اوزمانه قدر قرون وسطا تک بر ذیلی کی  
باشامشوق ، تدریساتمز ، انتباه دوربنک فیضانیله معاصر ده کلدی ، افکاره مثبت تجربه صفتحاتندن  
آزاده ، معنوی بر فلسفه حاکم اولیوردی ، تصوفک دهرین ، قوتلی انطباعی مان هر اثرده کوره بیلیوزر ،  
ادبیاتمزدده خلقک مانعی ، شطارتیله پرهیجان محیفه لر آزدی ، معیاریمز فنا بر توقف دوره سی  
کچیریوردی ، اوروپاده کی تماشای انکشافاتندن خبر آلامازق ، فنه ، ادراکه عاقله تالیملرمزدده زمانک  
ایجابی و ترالیسی ایله متناسب بر اعتلا یوقدی ، اوروپاده موسیقی ، حیاتک هر درلو الاهی و هجرانیله  
مترعدی ، رسمده هر نوع تحسین تیلر ایدیوردی ، فلسفه مکتبلری متعدددی ، مدنی ملترک  
طبیعتده کی اسرار و قوفی متکالا کنیشه یوردی ، علمده کی تحریر اصولی ، ماضی به نسبتله یک زیاده  
مترقیدی ، صنعتده هر نوع هیجانک فریادی و نغمه سی واردی .

بز بو ترقی به مظهر دوشونه میوردق ، مملکتک تدنی به توجهی منع اتمک لازمدی : لاله دوندی  
بری حکومتمده بر قاج متفکر یکی حیاته آشنا بر انتباه انچون اوغراشیوردی ، عسکری تنسیق املیه  
متمم تشبته مجبور اولمشوق ، « قاسینی » دن هیأت ، بوفوندن « علوم طبیعییه » اسحق افندیبنک  
قلیله ریاضیات مجموعی ترجمه ایدلشدی ، دولت ، ترقی احتیاجی تطمین واسطه آرایوردی ،  
مهندسخانه ، حربیه و طبیه مکتبلری بر وظیفه تمدن ایفاسنه حاضر لامشدی ، تنظیمات فرمانی ،  
معاصر تشکیلاته متوجه بر تکامل منزلی اولاجقدی ، شناسی افندی بو اجتماعی تبدل دوره سنده  
انکشافه باشلابوردی ، یکی بر حیاتک عرفه سنده یاشایوردق !

مملکتده ایکی متقابل جریان واردی : (۱) مکتوبی فلمنه مأمور علمادن ابراهیم افندی ، شناسی به  
عربی و فارسی اوکره تمشدی ، (۲) بر اجنبی اردوسندن متقاعد موسیو شاتانوف فرانسیزجه تحصیل  
احتیاجه رهبر اولوبوردی !

ذکامزک یکی اصول سعی ایله انکشافی دوشونمک ، آرتق اوروپاده کی نوره توجه اشتیاقنده  
نجات آرایوردق ، بالاخره مسلمان اولارق « رشادیت » اسمی آلان موسیو شانوتوفک ، طویخانه  
مشیرنک دلائیله شناسی ، فرانسیزیه تحصیل انچون کونده رلندی !

حیاتمیزك اجتماعى تشكىلى ده كیشیوردی ؛ مملكتك هر درلو مسلك انكشافاتنه احتیاجی واردی ؛ پارسده هانكى علمى تمایله اقیاد ایله یاشامه سی وطنی ایچون فائده لیدی ؟ رشید پاشادن ضروردی ؛ فنون مالیه تبعی لزومنه هاند آلدینی جواب ، مساعیسنك هدفنی تعیین ایدم جکدی ؛ حقوق درملرینه چالیشدی ؛ اصل ادبیاته و سیاسته مراق اییدیوردی ! اوروپایه حکومتك تشبیه وحمایه سیله کیتمشدی ؛ رشید پاشانك پارسده پك آبی شهرتی واردی ؛ بو واسطه ایله فرانسه نك علمى ، ادبی حیاتنه شرف ویرن بعض اکابری طانییدی ؛ رومان ، لامارتین ، لیتره کی ذواتك التفاتی کوردی ؛ یاشادینی محیطه موافق ، ذهنی اعتلاله نامزد بر ذکا نوریطه استانبوله کادی ...

فکری حیاتنده شرقه و اوروپایه هاند ایکی جریان وار : منظومه لرنده غزل ، قصیده ، مثنوی طرزینه اسارتدن خلاص امکافی ایچون تمایلی حائر دکادر ؛ حالبوکه نشیده لرینك بر قسمی فرانمز ادبیاتندن ملهم کی انکاری افاده یه آشنا کورینیور ، قلاسیق آثاره وقوفنك درجه سی بیامه یورز ؛ لکن راسینك شسته ر ، آندروماق فاجعه لرندن مترجم ایکی اوراق پارچه سی وار ؛ فنه لونك قهله ماق اسملی منثور اثرندن بر قاج نمونه کوستردی ؛ لافه نته نك قورد وقوزی افسانه سی ترجمه ایتدی ؛ ژیلبه ری ارقودیفنه هاند وثیقه بولبورز ؛ دیواننده کندیبنه معاصر بوبوک فرانمز شاعرلرندن یالکز لامارتینك منتخبات شعر سیله مادیاتسیونندن بر ایکی قطعه وار !

دیوانی مندرجاتیه ماضیدن بر آرز آریلبور ! متقابل ایکی تأثیره تبعیتله یازدیفنی اثبات ایچون ایضا حاته احتیاج حس اییدیورم ؛ منظومه لرنده کی ذوق ، پسقو لوژیک تمایلی شو تصنیف ایچنده کوستره جکم :

- (۱) تحمید ، مناجات ، الهی ، تهلیل ، توکل . . . (۲) قصیده لر (۳) غزلار (۴) مدحیه لر (۵) مفردات (۶) تاریخلر (۷) حکایه لر (۸) هزل و هجو (۹) تورکجه و فرانسه زجه بعض بیتلر و صحیفه لر .  
[ دوام ایدم جک ]

محمد علمی

### قاچمش قوشه

ای سوکیلی قوش ، ای دل نالنده مه همدم  
بیلیم نه دن ایتدک قفسی ترک ایله پرغم ؟  
قلم سکا هر آن ایدی بر لازمه حالی  
سرپردی کوزم بال دل آراکه لالی  
بردن بره قاچدک قفسکدن نه دن اوילה ؟  
ی مونس روحم بکا اسبابی سویله !